

zbornik sažetaka referata, raspored rada i adresar sudionika. Referati s Kongresa tiskani su u dvosveščanom zborniku radova (*Prvi hrvatski slavistički kongres*, ur. Stjepan Damjanović, knj. I-II, HFD, Zagreb 1997.). Zbog svega toga, nadamo se da će svim sudionicima *Prvi hrvatski slavistički kongres*, a inozemnim znanst

venicima i boravak u Hrvatskoj, ostati u lijepom sjećanju.

Odlučeno je da se *Drugi hrvatski slavistički kongres* održi u Osijeku 1999. godine, na Pedagoškom fakultetu.

VESNA BADURINA-STIPČEVIĆ

MEDNARODNI SIMPOZIJ O INTERPRETACIJI SVETEGA PISMA OB IZIDU NOVEGA SLOVENSKEGA PREVODA SVETEGA PISMA

Ljubljana 17. – 20. rujna 1996.

Ovaj znanstveni skup, pod geslom »Biblija«, okupio je sedamdesetak eminentnih učenjaka-bibličara iz cijeloga svijeta. Glavni organizator i pokrovitelj simpozija bila je Slovenska Akademija znanosti in umetnosti uz suradnju s većim brojem domaćih i stranih znanstvenih i kulturnih institucija. Otvorenju skupa bile su nazočne mnoge značajne osobe iz vjerskoga, kulturnoga i političkoga života Slovenije u čijim je pozdravnim govorima istaknut značaj *Svetoga pisma*, kao temelja etičkih načela i poštivanje ljudskih prava u svjetlu sveukupne povijesti čovječanstva. Uz slovenski, službeni jezici skupa bili su engleski, njemački i francuski.

U svečanoj Linhartovoj dvorani Cankarjevoga doma, gdje se održavao skup, ujutro 18. rujna, otvoren je njegov radni dio prigodnim pozdravnim riječima predstavnika najviših slovenskih akademskih ustanova i međunarodnih udruga za izučavanje *Staroga* i *Novoga zavjeta*. Plenarna predavanja koja su uslijedila odnosila su se na opću problematiku prijevoda *Svetoga pisma* u različitim jezicima:

Magne Saebø, *Die neue Norwegische Bibelübersetzung – Probleme und Erfahrungen*, Oslo; Joachim Gnilka, *Zur Interpretation der Bibel – die Wirkungsgeschichte*, München; Anatolij A. Alekseev, *The Holy Scriptures and Its Translations*, Sankt-Peterburg; Michael Fishbane, *Synthetic Presentations of Hermeneutical Issues in Rabbinic Midrash*, Chicago; Jože Plevnik, *Lonergan's Cognitive Theory and Hermeneutics of Form Criticism*, Toronto; Bruce Metzger, *The First Translation of the New Testament into Pennsylvania Dutch* (1994), Princeton.

Prijepodneva plenarna predavanja drugoga dana skupa bila su posvećena problematici slovenskoga prijevoda *Biblije*, o čemu su govorili prevoditelji i priređivači novoga slovenskoga prijevoda *Svetoga pisma*: Jurij Bizjak, *Job: kaznovan ali preizkušan?*; Kajetan Gantar, *Non verbum ad verbum, sed sensum ad sensum*; Jože Krašovec, *Značilnosti novega slovenskega prevoda Svetega pisma*; Marijan Peklaj, *Stalne besedne zveze v Pentatevhu*; Terezija Snežna

Večko, *Krivda, kazni in odpuščanje v Prvi in Drugi Samuelovi knjigi* (po novem slovenskem prevodu Svetega pisma); Peter Weiss, *Jezikovni pregled novega prevoda Svetega pisma*, svi iz Ljubljane, zatim Milan Holc, *Principi in problematika prevajanja Svetega pisma* iz Rima i Alojz Rebula, *Govorica Večnosti v Svetem pismu in odmevi v slovenski kulturi* (svečano predavanje) iz Trsta. Rad skupa se odvijao u nekoliko sekcija u kojima je pročitano pedesetak referata čiji se autori danas ubrajaju među dobre poznavatelje biblijske teološke, filozofske, jezikoslovne, prevoditeljske i kulturno-teološke tematike.

Našu pozornost privukla su izlaganja u kojima su podrobnije rasvijetljeni neki problemi najranijih staroslavenskih prijevoda *Biblije* te noviji slavenski prijevodi: Christian Hannick, *Die Rekonstruktion der altslawischen Evangelien bei Josef Vajs und ihre vermeintlichen griechischen Vorlagen*, Würzburg; Leszek Moszyński, *Zwei slawische Renaissance-psalterübersetzungen aus dem Hebräischen: die slowenische von Primož Trubar 1566 und die polnische von Szymon Budny 1572 (Ähnlichkeiten und Unterschiede ihrer Übersetzungsmethoden)*, Gdańsk, Poljska; Marcello Garzaniti, *Von der biblischen Exegese zur Entdeckung der Stämme der slavischen Kultur: Die Studien über das slawische Evangelium von Josef Dobrovský bis Jernej Kopitar*, Firenca; Otto Kronsteiner, *Gab es vor der altbulgarischen Methodibibel von 882 Teile einer Übersetzung aus der Vulgata ins Altslowenische?*, Salzburg; Jože Pogačnik, *Dalmatinov prevod Biblije (1584) – izhodišče za ubesedovalno in narativno prakso v slovenski književnosti*, Mari-

bor; Henry R. Cooper, *The Origins of the Church Slavonic Version: An Alternative Hypothesis*, Bloomington; Catherine Mary MacRobert, *The Textual Tradition of the Church Slavonic Psalter until the 15th Century*, Oxford; Elena Surkova, *Philosophical and Linguistic Bases of the Conception of Translation of Constantine the Philosopher*, Minsk; Francis J. Thomson, *The Hybrid Old Testament Text of the Church Slavonic Bible*, Antwerpen; Vera Antić-Stojčevska, *La Bible en Macédoine*, Skoplje.

Hrvatska biblijska problematika istaknuta je u izlaganjima Adalberta Rebića, *Die Übersetzung der Bibel ins Kroatische. Der geschichtliche Überblick*, Zagreb; Stipe Botice, *Die Bibel und die kroatische Kulturtradition*, Zagreb; Nikole Hohnjeca, *Matthies Flaccius Illyricus, Father of Modern Hermeneutics (1520–1575)*, Zagreb i Antonije Zaradije Kiš, *Particularités des traductions de l'Ancien Testament dans le glagolisme croate*, Zagreb.

Važno je spomenuti značenje referata onih sudionika koji nisu bili prisutni na skupu, a čiji su se sažeci mogli pročitati u knjizi sažetaka. Izdvojimo ovdje najavljena izlaganja Diljane Atanasove, *Die altbulgarische Übersetzung des Buches Richter*, Salzburg; Svetline Nikolove, *The Interpretation of the Poetical Books of the Old Testament in the Work of St. Clement of Ochrid*, Sofija; Anice Nazor, *Bible in Croato-Glagolitic Liturgical Books*, Zagreb; Mate Zovkića, *Stadler's Commentary of St. Matthew's Gospel, published in 1895*, Bol. Spomenuti će se referati objaviti zajedno s ostalim radovima u posebnom zborniku koji će prirediti organizatori.

Kulturni dio, ovoga zaista jedinstvenoga skupa, obilježen je svečanom promocijom novoga prijevoda *Svetoga pisma* na slovenski jezik te prigodnom izložbom pod naslovom *Biblija u Sloveniji* koja je bila postavljena u Narodnoj galeriji u Ljubljani, a na čijem je otvorenju bio nazočan predsjednik Republike Slovenije Milan Kučan. Na izložbi su stručnjaci i ljubitelji knjižnih starina mogli, možda i prvi put, razgledati iznimno vrijedne eksponate starih hebrejskih, ćirilskih, glagoljskih i latiničkih biblijskih i liturgijskih kodeksa koji se danas čuvaju u trezorima ovih ustanova u Ljubljani: Narodna in univerzitetna knjižnica, Narodna galerija, Arhiv Republike Slovenije, Nadškofijski arhiv, Frančiškanski samostan, Teološka fakulteta i Levičkova zbirka te u Škofijskom arhivu u Mariboru. Na izložbi se mogu vidjeti prekrasno sačuvani najstariji latinski svetopisamski pergamentni rukopisi iz 12. i 13. stoljeća s lijepim iluminacijama živih boja. Posebno mjesto pripada vrlo bogatoj zbirci srednjovjekovnih ćirilskih rukopisa, uglavnom iz Kopitareve zbirke, te primjerku crnogorske inkunabule iz 1495. godine – *Psaltir s posledovaniem* – koja se čuva u NUK-u pod brojem 9829. Od hrvatskoglagoljske srednjovjekovne liturgijske baštine izložen je glasoviti kodeks iz druge polovine 15. stoljeća, koji je nekoć pripadao knjižnici baruna Žige Zoisa, a poznat je pod nazivom *Ljubljanski ili Beramski bre vijar*, I. dio. To je dobro očuvan, na 262 pergamentna folija, kodeks koji je 1523. godine bio u uporabi u Bermu u Istri. Čuva se u NUK-u, sign. C 163a/2. Iz iste je knjižnice,

iz Kopitareve zbirke (Cod. Kop. 22), i hrvatskoglagoljski liturgijski zbornik s *Psaltirom, Ritualom i Kalendarom* iz 15. stoljeća koji se sastoji od 177 pergamentnih folija na kojima se ističu ukrasi na inicijalima. Zasebno mjesto na izložbi pripada zanimljivoj kronologiji slovenskih svetopisamskih prijevoda od najstarijih rukopisnih, preko protestantskih do najnovijega prijevoda iz 1996. godine. Uz izložbu je tiskan reprezentativan katalog *Biblije na Slovenskem* na 230 listova velikoga formata, s tekstovima Gorazda Kocijančiča, Jože Krašovca, Marijana Smolika i Nataše Golob, te vrlo lijepim reprodukcijama rukopisa.

Za sve sudionike skupa i druge goste izvedena su dva vrlo dojmljiva koncerta na kojima su se predstavili Mješoviti pjevački zbor *Obala*, Omladinski pjevački zbor i Komorni zbor Radio Slovenije s djelima Gallusa, Bacha, Brahmsa, Mendelsohna, Ivanova, Heada i Merkuja te uglazbljenim *Psalmima 44 i 36*. Kruna trodnevnoga simpozija bio je Recital izabranih svetopisamskih odlomaka po izboru Mirka Mahničiča, te simfonijska izvedba Mendelsohnovoga *Psalma 42 i Chichesterskih psalama* Leonarda Bernsteina.

Posebno je vrijedna pohvale besprijeekorna organizacija skupa, nezaboravna gostoljubivost domaćina te vrlo ugodna radna atmosfera među sudionicima za što su zaslužni i sponzori i svi organizatori znanstvenoga skupa, a posebno akademik Jože Krašovec.

ANTONIJA ZARADIJA KIŠ